

Література:

1. Бурдяк В. Політичні виміри членства Болгарії в Європейському Союзі. *Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини*. 2014. Вип. 684–685. С. 221–226.
2. Европейско споразумение за асоцииране (1993 год.) между Европейските общности и техните страни членки, от една страна, и Република България, от друга страна. URL: <http://old.europe.bg/htmls/page.php?id=533&category=10> (дата звернення: 12.09.2023 р.).
3. Отношения между Европейския съюз и България. URL: http://old.europe.bg/htmls/print_page.php?category=63&id=6&translation=bg&print=yes (дата звернення: 12.09.2023 р.).
4. Bulgaria GDP – Gross Domestic Product. URL: <https://countryeconomy.com/gdp/bulgaria> (дата звернення: 12.09.2023 р.).
5. Corruption Perception Index 2022 Bulgaria. URL: <https://www.transparency.org/en/countries/bulgaria> (дата звернення: 12.09.2023 р.).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-89>

СТАНОВЛЕННЯ М. САМОКИША ЯК ХУДОЖНИКА-БАТАЛІСТА

Коломієць А. А.

*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 023 – Мистецтвознавство
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Науковий керівник: **Корнєв А. Ю.**
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
м. Харків, Україна*

Творчість Миколи Самокиша і її роль у становленні українського батального живопису можна вважати хрестоматійними, однак його постать і досі залишається не до кінця осмисленою в українському мистецтвознавстві. Тому вважаю важливим звернутися до етапів професійного становлення видатного художника – графіка і живописця.

Дитячі і юнацькі роки в Україні стали першим важливим етапом мистецької освіти майбутнього баталіста. Перше знайомство з

мистецтвом відбулося в м. Луцьку, коли хлопець пішов до місцевої школи і мав змогу розвивати природну схильність до малювання, отримавши багатий візуальний матеріал через книги, споглядаючи, у тому числі, стародруки польською і латинською мовами [1, с. 14]. Це були книги з історії, які стали основою для власних невеликих картинок, а в 10 років він вступає до Ніжинської гімназії, де вперше відвідує картинну галерею і бачить твори знаних майстрів. З першого ж класу в гімназії навчали також і малюванню, де він давав волю своєму захопленню, що звернуло увагу непересічного вчителя малювання, випускника Академії мистецтв Родіона Цибульського, котрий почав приділяти увагу юному митцю, даючи досвід у копіюванні творів, а також відкрив для нього нову техніку акварельного живопису. Через те що його батько був поштарем, М. Самокиш рано придивився до газет, в яких уважно роздивлявся зображення подій з франко-пруської війни. З цього моменту почалися перші несвідомі поштовхи в напрямку зацікавленості батальним живописом (зброя, роди військ і т. д. Тоді ж його почала цікавити і анімалістика, зокрема коні. Як зазначав митець: «Вплив всього цього на мене був величезний, не тільки художній, але і виховничий: я багато почерпнув із цих книжок для розвитку мого розуму і набуття наукових знань» [2, с. 12].

Наступним періодом є навчання у Петербурзькій академії мистецтв, хоча перша спроба виявилася не зовсім вдалою. Однак і в цьому разі на допомогу прийшов земляк-українець. На той момент це вже студент академії на прізвище Рудницький, який взяв шефство над М. Самокишем. Разом вони малювали на пленері у рідній Україні, згодом відвідали Варшаву, де М. Самокиш розширив своє знайомство з європейським мистецтвом.

З першої спроби вступ до академії не вдався, але за допомогою Рудницького вдалося посилити класичну підготовку і через рік вступити до класу відомого на той час майстра батального живопису Готфріда (Богдана) Віллєвальде. Роботи та твори великих майстрів які він бачив в академії, а саме Невіля, Детайля, Менцеля, Коссака, Брандта тощо, а також академічна бібліотека дали ще більший поштовх до розвитку М. Самокиша, як майбутнього баталіста. Він писав наступне «Щирість і реальна правда, яку я бачив у картинах цих майстрів, драма війни і краса художньої композиції їхніх творів цілком привабили мене на новий шлях; все це почало виявлятися і на моїх роботах у класах Академії» [2, с. 17].

Влітку вже студент академії, Самокиш намагався виїхати поближче до конюшень, кінських заводів, або ж на мисливські угіддя. Там художник відточує вміння зображати коней, які будуть особливою візитівкою в його майбутніх роботах. «Кожне літо давало мені багато художнього матеріалу для моїх робіт взимку. Професори Ю. Ю. Клевер

і В. Д. Орловський дуже похвально відзивалися про мої етюди..» [2, с. 18]. Професор Клевер цінував роботи студента та брав Миколу з собою малювати етюди під Петербургом. Як він відзначав, це дало йому велику користь в опануванні техніки, завдяки спогляданню роботи професора.

М. Самокиш безустанно опановував весь цей час написання коней та батальних сцен, за чотири роки навчання він зібрав різні нагороди та відзнаки академії. І в кінці, створивши конкурсну роботу «Повернення кавалергардів після успішної атаки на французів під Аустерліцем», отримує можливість на подорож до Парижу. Його мрією було навчання в майстерні відомого баталіста Альфонса де Невіля [2, с. 19].

Третій, французький етап, розпочався з драматичної новини, виявилось, що Невіль помер. У результаті М. Самокиш потрапляє у навчання до Жана-Батиста Детаїля, який мав непростий характер і не приділяв уваги навчанню.

Проте паризький досвід був корисним для М. Самокиша завдяки постійній самоосвіті і відвідуванню музейних зібрань з творами кращих митців різних епох. Особливу увагу М. Самокиш приділяв композиції і «живості» зображуваного, що у подальшому мало вплив на його власний творчий почерк.

Отже вже під час свого професійного становлення як художника-баталіста, М. Самокиш окрім технічного вдосконалення почав формування власної мистецької «програми». Перш за все це уникнення надмірного пафосу і героїзації. Також його вирізняли увага до деталей, динамізм композиції і загальне прагнення до передачі не самої війни заради ефектних батальних сцен, а людини на війні, її емоцій та погляду на війну з боку простого солдата.

Література:

1. Бурачек Мик. М. Самокиша. Харків: Рух, 1930. 36 с. (іл.).
2. Самокиш М. С. Як я став художником. Київ: Мистецтво, 1937. 76 с.